

SYLABUS

DOTYCZY CYKLU KSZTAŁCENIA 2025-2027

(skrajne daty)

Rok akademicki 2025/2026

1. PODSTAWOWE INFORMACJE O PRZEDMIOCIE

Nazwa przedmiotu	Warsztaty krytycznoliterackie
Kod przedmiotu*	XIIIA2
nazwa jednostki prowadzącej kierunek	Instytut Polonistyki i Dziennikarstwa Uniwersytetu Rzeszowskiego
Nazwa jednostki realizującej przedmiot	Instytut Polonistyki i Dziennikarstwa Uniwersytetu Rzeszowskiego
Kierunek studiów	Filologia polska
Poziom studiów	II stopnia
Profil	Ogólnoakademicki
Forma studiów	Stacjonarne
Rok i semestr/y studiów	I rok / semestr pierwszy
Rodzaj przedmiotu	Przedmiot obowiązkowy
Język wykładowy	Język polski
Koordinator	Dr hab. prof. UR Magdalena Rabizo-Birek
Imię i nazwisko osoby prowadzącej / osób prowadzących	Prof. dr hab. Janusz Pasterski, dr hab. prof. UR Anna Jamrozek-Sowa, dr hab. prof. UR Magdalena Rabizo-Birek, dr hab. prof. UR Jan Wolski

* -opcjonalnie, zgodnie z ustaleniami w Jednostce

1.1. Formy zajęć dydaktycznych, wymiar godzin i punktów ECTS

Semestr (nr)	Wykł.	Ćw.	Konw.	Lab.	Sem.	ZP	Prakt.	Zajęcia warsztatowe	Liczba pkt. ECTS
I								20	3

1.2. Sposób realizacji zajęć zajęcia w formie tradycyjnej zajęcia realizowane z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość**1.3 Forma zaliczenia przedmiotu (z toku) (egzamin, zaliczenie z oceną, zaliczenie bez oceny)****2. WYMAGANIA WSTĘPNE**

Znajomość historii i teorii literatury na poziomie studiów licencjackich (poziom średnio zaawansowany); znajomość podstaw wiedzy o krytyce literackiej, jej cechach dystynktywnych, formach istnienia, gatunkach.

3. CELE, EFEKTY UCZENIA SIĘ, TREŚCI PROGRAMOWE I STOSOWANE METODY DYDAKTYCZNE

3.1 Cele przedmiotu

C1	Zapoznanie studentów ze specyfiką gatunkową i stylistyczną różnych gatunków pisarstwa krytycznego przez analizę i interpretację jej wybranych, modelowych przykładów.
C2	Poszerzenie znajomości krytyki literackiej XX i XXI wieku: twórczości jej wybitnych przedstawicieli, próba zarysowania jej różnych odmian i nurtów (m.in. krytyka akademicka, feministyczna, hermeneutyczna i in.).
C3	Przygotowanie studentów do samodzielnego napisania tekstu krytycznego w wybranym przez nich gatunku.

3.2 Efekty uczenia się dla przedmiotu

EK (efekt uczenia się)	Treść efektu uczenia się zdefiniowanego dla przedmiotu	Odniesienie do efektów kierunkowych ¹
EK_01	Wiedza: - student/ka dysponuje wiedzą pozwalającą na rozpoznanie, nazwanie i charakterystykę najważniejszych gatunków krytycznoliterackich - student/ka zna twórczość kilkunastu wybitnych krytyków polskich - student/ka potrafi wymienić i scharakteryzować kilka metodologii, szkół i odmian polskiej i światowej krytyki literackiej	K_W01, K_W02, K_W05
EK_02	Umiejętności: - Student/ka analizuje i ocenia teksty krytycznoliterackie, wskazując ich cechy formalne (gatunkowe, stylistyczne, narracyjne), poznawcze oraz aksjologiczne - Student/ka potrafi napisać tekst krytycznoliteracki realizujący cechy dystynktywne najważniejszych gatunków krytycznoliterackich (recenzja, felieton, szkic, esej, rozmowa, sprawozdanie, felieton, manifest, przedmowa)	K_U02, K_U03, K_U05, K_U06
EK_03	Kompetencje społeczne: - student/ka rozumie konieczność pogłębiania wiedzy z zakresu krytyki literackiej dla aktywizacji i poszerzania swoich kompetencji w zakresie wiedzy o literaturze oraz kulturze polskiej i powszechnej - student/ka relacjonuje w sposób krytyczny przeczytane lektury, odnosi je do posiadanej wiedzy, potrafi o nich dyskutować, przyjmując argumenty innych dyskutantów - interesuje się najnowszą literaturą polską i światową oraz potrafi krytycznie oceniać jej twory	K_K03

3.3 Treści programowe

A. Problematyka wykładu

¹ W przypadku ścieżki kształcenia prowadzącej do uzyskania kwalifikacji nauczycielskich uwzględnić również efekty uczenia się ze standardów kształcenia przygotowującego do wykonywania zawodu nauczyciela.

Treści merytoryczne
Nie dotyczy

B. Problematyka zajęć warsztatowych

Treści merytoryczne
1. Podstawowe pojęcia krytyki (krytyk, podmiot tekstu krytycznego, typy krytyki) – 2 godz.
2. Odmiany tekstów krytycznych: blurp, nota, recenzja – 2 godz.
3. Odmiany tekstów krytycznoliterackich: sprawozdanie, relacja, reportaż – 2 godz.
4. Odmiany tekstów krytycznych: szkic, portret, wspomnienie – 2 godz.
5. Odmiany tekstów krytycznych: felieton, esej – 2 godz.
6. Odmiany tekstów krytycznych: rozmowa, wywiad, dyskusja – 2 godz.
7. Odmiany tekstów krytycznych: teksty programowe, manifesty, przedmowy – 2 godz.
8. Wariacje na kanwie tekstów krytycznych, ekscentryczne realizacje tekstów krytycznych, np. recenzja w formie wiersza, centonu, zapisu onirycznego, parodie i apokryfy tekstów krytycznych, teksty krytycznoliterackie jako element utworów literackich – 4 godz.
9. Krytyka literacka w przestrzeni internetu: blog – 2 godz.

3.4 Metody dydaktyczne

Np.:

Wykład: wykład problemowy, wykład z prezentacją multimedialną, metody kształcenia na odległość

Ćwiczenia: analiza tekstów z dyskusją, metoda projektów (projekt badawczy, wdrożeniowy, praktyczny), praca w grupach (rozwiązywanie zadań, dyskusja), gry dydaktyczne, metody kształcenia na odległość

Laboratorium: wykonywanie doświadczeń, projektowanie doświadczeń

Analiza tekstów z dyskusją

4. METODY I KRYTERIA OCENY

4.1 Sposoby weryfikacji efektów uczenia się

Symbol efektu	Metody oceny efektów uczenia się (np.: kolokwium, egzamin ustny, egzamin pisemny, projekt, sprawozdanie, obserwacja w trakcie zajęć)	Forma zajęć dydaktycznych (w, ćw, ...)
EK_01	obserwacja w trakcie zajęć, dyskusja	zajęcia warsztatowe
EK_02	projekt (praca pisemna realizująca jeden z wybranych gatunków krytycznoliterackich / lub pisemne omówienie przeczytanej książki krytycznej wraz z sylwetką krytyka)	zajęcia warsztatowe, analiza i omówienie pracy pisemnej podczas konsultacji
EK_03	obserwacja w trakcie zajęć, dyskusja	zajęcia warsztatowe

4.2 Warunki zaliczenia przedmiotu (kryteria oceniania)

Ocena formatywna (bieżąca):

F1. Ocena stopnia komunikowania się na linii student – prowadzący, aktywności, zrozumienia omawianej tematyki przedmiotu (każdorazowo podczas trwania zajęć);

Ocena podsumowująca:

P1. Ocena łączna obejmująca ocenę pracy pisemnej przedstawionej przez studenta (tekst krytycznoliteracki w wybranym gatunku lub pisemne omówienie przeczytanej książki wraz z sylwetką krytyka) oraz aktywności studenta podczas zajęć.

Wskazane formy ocen odnoszą się do wszystkich założonych w niniejszym sylabusie efektów uczenia się.

5. CAŁKOWITY NAKŁAD PRACY STUDENTA POTRZEBNY DO OSIĄGNIĘCIA ZAŁOŻONYCH EFEKTÓW W GODZINACH ORAZ PUNKTACH ECTS

Forma aktywności	Średnia liczba godzin na zrealizowanie aktywności
Godziny z harmonogramu studiów	20
Inne z udziałem nauczyciela akademickiego (<u>udział w konsultacjach</u> , egzaminie)	2
Godziny niekontaktowe – praca własna studenta (<u>przygotowanie do zajęć</u> , <u>praca pisemna</u> , egzaminu, napisanie referatu itp.)	53
SUMA GODZIN	75
SUMARYCZNA LICZBA PUNKTÓW ECTS	3

* Należy uwzględnić, że 1 pkt ECTS odpowiada 25-30 godzin całkowitego nakładu pracy studenta.

6. PRAKTYKI ZAWODOWE W RAMACH PRZEDMIOTU

wymiar godzinowy	Nie dotyczy
zasady i formy odbywania praktyk	

7. LITERATURA

Literatura podstawowa:

„Kartografowie dziwnych podróży” wypisy z polskiej krytyki literackiej XX wieku, red. i wstęp M. Wyka. (tam teksty do wyboru, m.in. L. Flaszen, Nowy zoil, czyli o schematyzmie; J. Kwiatkowski, Imiona prostoty, J. Łukasiewicz, Zuzanna i starcy, K. Maliszewski, Co to znaczy dzisiaj być polskim pisarzem? M. Stala, Czas, który nastął po czasie marnym. O jednym wierszu Różewicza, W. Szymborska, Johann Wolfgang Goethe „Powinowactwa z wyboru);

H. Bereza, Aksjologia, Artyzm, Krytyka, Pryncypium. Łaska, Pisanie [w:] tegoż, Pryncypia, Kraków 1993, s. 5-7, 25-34, 45-51.

S. Lem, Biblioteka XXI wieku (wybrane teksty) lub Prowokacja (tekst tytułowy), wyd. dowolne;

I. Mesjasz, *Tańczący dom*, Rzeszów 2023 lub W. Szostak, *Poniewczasie*, Kraków 2019 lub V. Nabokov, *Blady płomień*, przeł. M. Kłobukowski, S. Barańczak, wyd. dowolne;

D. Nowacki, *Andrzej Stasiuk, „Opowieści galicyjskie”, „Przez rzekę”, „Dukla”* [w:] tegoż, *Zawód: czytelnik*, Kraków 1999, s. 83-97.

J. Jarzębski, *Widnokrąg, O.T.* [w:] tegoż, *Apetyt na Przemianę*, Kraków 1997, s. 90-96, 131-137.

C. Miłosz, *Spizarnia literacka* (felietony do wyboru) lub W. Szymborska, *Lektury nadobowiązkowe* (teksty do wyboru) lub A. Stasiuk, *Kroniki beskidzkie i światowe*, Wołowiec 2018 (wybrane teksty);

J. Orska, *Co robi z nami historia literatury i Wiszenie*, [w:] tejże, *Liryczne narracje. Nowe tendencje w poezji polskiej 1989-2006*, Kraków 2006.

S. Dłuski, *Poezja orficka, Umarł Tyrteusz, niech żyje Orfeusz, Język, wartości i pochwała samotności* [w:] *Umarł Tyrteusz, niech żyje Orfeusz. Idee – poezja – wartości*, Rzeszów 2014.

J. Wolski, *Poezja, wiersz i koniec wieku; Kultura, pamięć i duch codzienności, Krytyko, krytyko, cóżes ty za pani* [w:] tegoż, *Dotykane wiersza*, Rzeszów 2004.

Wybrane teksty z kwartalnika literacko-artystycznego „Fraza”, reprezentujące różne gatunki krytyczne, np. recenzja: J. Pasterski, *Sanocka „mojość” Szubera i Szulca*, 2005, nr 3; J. Wolski, *Tym razem wyraźnie*, 2015, nr 1-2; R. Mścisz, *Zwoływanie słów, uwalnianie wyobraźni*, 2010, nr 2; K. Maciąg, *Aktualizacje Mickiewicza*, 2018, nr 100; rozmowa: *Interesuje mnie przede wszystkim opowiadanie ciekawych historii. Z Joanną Bator rozmawia Adam Bienias*, 2014, nr 3; wspomnienia 2019, nr 3-4, *Pamięci Marleny Makiel-Hędrzak*: M. Rabizo-Birek, J. Pasterski, J. Tulik, ks. P. Batory); esej: Z. Świątłowski, *Z Dziennika germanisty*, 2010, nr 2, M. Nalepa, *„Trzeba gdzieś wciąż jechać, wyruszać, przemierzać...”*. *Andrzeja Stasiuk i jego niekończąca się opowieść*, 2014, nr 4; szkic: M. Rabizo-Birek, *Poetyckie zbiory Jana Tulika*, 2011, nr 3-4, s. 50-56; portret: M. Rabizo-Birek, *Kilka szkiców do portretu Bohdana Zadury*, 2010, nr 2; felieton: M. Kargul, *Apokryf znaleziony w jajeczku*, 2010, nr 2, s. 271; centon krytyczny: M. Czuku, *Dowód z Jarniewicza*, 2005, nr 4, s. 271-272; fikcjonalne sprawozdanie: *Agent o kryptonimie MRB, Rzeszowska mafia w Krakowie (raport tajnego agenta)* 2008 nr 3-4; relacja/sprawozdanie/reportaż: M. Kargul, *Trzy dni z Jackiem Dehnelem*, „Fraza” 2009, nr 1-2; A. Nizioł: *Jak Zygmunt Haupt rozpoczął jesień 2017*; 2018, nr 1; K. Walc, *„Fraza” na wrocławskich Targach Dobrej Książki*, 2019, nr 1-2.

Literatura uzupełniająca:

Boom i kryzys. Nowe czasopisma literacko-artystyczne i społeczno-kulturalne w Polsce po roku 1980, Wydawnictwo Uniwersytetu Rzeszowskiego–Stowarzyszenie Literacko-Artystyczne „Fraza”, red. M. Rabizo-Birek, Rzeszów 2012;

M. Jaworski, *Barbarzyńcy, klasycyści i inni. Spory o młodą poezję w latach 90.*, seria *Polemika literacka w Polsce*, Poznań 2018.

Konstelacje krytyczne, t. 1. *Teorie i praktyki*, red. D. Kozicka, M. Świerkosz, Katarzyna Trzeciak, Kraków 2021.

D. Kozicka, *Krytyczne (nie)porządki. Studia o współczesnej krytyce literackiej w Polsce*, Kraków 2012.

M. Lachman, *Jak (nie) być współczesnym pisarzem. Literatura we współczesnej przestrzeni komunikacyjnej*, Warszawa 2019.

M. P. Markowski, *Czy możliwa jest poetyka eseju* [w:] *Poetyka bez granic*, red. W. Bolecki, W. Tomasiak, Warszawa 1996 i polemika z tym szkicem: K. Chmielewska, *Jak możliwa jest poetyka eseju*, „Teksty Drugie” 2001, nr 3-4, s. 134-138; http://rcin.org.pl/Content/57845/WA248_71468_P-I-2524_chmielew-jak_o.pdf

M. Stanisław, *Przedmowy romantyków*, Kraków 2007, (tam: *Przedmowa romantyczna jako przedmiot badań literackich*, s. 17-35).

A. Skrendo, *Genologia Henryka Berezy (kilka wstępnych ustaleń)* [w:] *Dyskursy krytyczne u progu XXI wieku. Między rynkiem a uniwersytetem*. Kraków 2007, s. 13-27.

E. Winiecka, *Poszerzanie pola literackiego. Studia o literackości w internecie*, Kraków 2020.

Akceptacja Kierownika Jednostki lub osoby upoważnionej